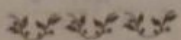

אחד הספורים שזכה לשמוע אז, ועורר והלהיב את לבבו מאד מאד בתשוקה גדולה אליו ותברך. הנה הספור של התחלת בניית זקנו הבעל-שם-טוב הקדוש לעל עבודתו ותברך עוד בהיותו ילד קטן בבו חמש.

זהו הספור: ידוע כי הבעל-שם-טוב הקדוש נולד לאביו ר' אליעזר, כשהיה בן מאה שנים, ולאמו שרה. חתן-ומיד בהלדת הבן מתה אמו. וכשהגיע לשנת החמש, נחלש אביו מאד, וקרא את בנו אליו ואמר לו בלשון צנאה: "ואלקט וויסען אז איה דארף יעצט אנוועק גיין פון דער וועלט". ואלקט זיך פון גארנישט שרעקן מיין קינד, כי השם יתברך מלא כל הארץ כבודו. ותמיד תציר בדעתך, כי הוא יתברך אתך צמך ואצלך, ועל-פן כשאתה צריך לאיזה דבר, אל תבקש משום גברא שבועלים רק ממנו יתברך. ומאחר שאין שום מציאות בלעניו יתברך קלל, תרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך בלשון שאתה רגיל בה, ותמיד חלף רק עמו יתברך. ובמלים אלו גסמלק, ויצא לחוץ ועשה רעש. וכאז בגי' אדם וקברו את אביו. והוא גשאר יתום בלי אבא ואמא. אך דברי אביו, שדבר עמו קדם הספלקותו, נחלקו היטב בלבו הצעיר ועשו אצלו רשם חזק. והתחיל לדבר עמו יתברך. והנה הולך גע ונד, קרוי וכלוי, כי לא הנה לו מי שישגיח עליו. ובמקום שהנה ישן בלילה (באיזה בית-מדרש וכדומה) כבר לא הנה שם ביום, כי הלך מקפר לכפר, ומעיר לעיר, ומטיל בשדות ויערות. אך בדבר אחר הנה חזק מאד מאד לקום צנאת אביו, לחלק בדעתו, שאין שום מציאות בלעזו יתברך קלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלומו של עולם, והוא צריך רק לדבר עמו יתברך. וכן עשה, וקיים זאת ימים ושנים רבים.

1) בוי ידוע כי הגיע קצו, ואני צריך לעזוב את העולם כנודו כל הארץ.
2) על תפחד, בני, משום דבר.

ורבנו ו"ל, חתן-ומיד בשזכה לשמע ספור זה, נחלהב לבו בתשוקה עצומה גם-כן לתרגיל את עצמו בהנהגה קדושה זו. וקבל על עצמו להיות תצנע לכת ולהתקבא את עצמו מכל העולם ואסלו מאביו ומאמו הקדושים. וזכה התחיל לדבר עמו יתברך בלשון, שהנה רגיל בה (הינו באידיש).

תקל"ח

כח

שנת תקל"ח בהגיעו לרגיל שש, בא על דעתו לקרש מהעולם, ורצה לשבר תאות אכילה. אך צדו הנה בשכל קטן ונדמה לו, שזה אי אפשר שיגייח מאכילתו, כפי מה שהנה רגיל לאכל בבקר ובצהרים וכו', על-פן ישב עצמו, שיהיה בולע כל מה שיאכל, והיה שלא יהיה לו צמ מה שיאכל, רק יכלע קמות שהוא, כדי שלא ירגיש שום טעם באכילתו. ועשה כן, ועלטה גסחות בצנארו, שקורין גישוואלן.

כט

ואף שהנה עוד ילד קטן, כבר בער לבבו מאד מאד אליו יתברך בתבצורה ובהתלהבות עצומה. ודבר עמו יתברך בלשון שרגיל בה, והנה רגיל בזה מאד מאד. וצחק ובקש והתחנן אליו יתברך, שיהיה להיות איש פשוט באמת. והנה מרצה ומפייס אותו יתברך ומבקש ומתחנן לפניו יתברך, בכמה וכמה מיני טענות ואמתלאות, שנראו לו יתברך, שיקרבו לעבודתו. והנה מבלה בזה כל שנות געוניה.

43

ל

(B)

על-פירוב הטמין את עצמו על גבי בית אביו תחת הגג, שהיה שם כמו חדר במחצה של קנים, שמחזיקין שם תבן ומספוא, ושם היה מטמין עצמו והיה אומר תהלים, והיה צועק בלחש להשם יתברך, שזכהו להתקרב אליו יתברך.

לא

(C)

ובכל מקום שמצא פנוי מבני אדם, לשב שם ודבר עמו יתברך בתמימות ובקשיטות גמורה. ואף-על-פירבן היה נדמה לו תמיד, שאין מסתכלין עליו כלל, ואין שומעין לו כלל. רק אדרבה נדמה לו, שמרחיקין אותו מעבודתו יתברך בכל מיני הרחקות. כי היה רוצה שחולפין ועוברין כמה וכמה ימים ושנים, ועדין הוא רחוק מהשם יתברך, ולא זכה עדין לשום התקרבות, על-כן נדמה בעיניו שאין שומעין דבריו כלל, ואין מסתכלין עליו כלל. רק אדרבא מרחיקין אותו בכל מיני הרחקות מעבודתו יתברך. אך אף-על-פירבן היה מחזק עצמו מאד ולא הניח את מקומו. וכמה פעמים היה, שהיה נופל בדעתו, מחמת זה שראה שהוא מתפלל ומעטיר ומפציר בל-כף שיתקרב לעבודת השם יתברך, ואין מסתכלין עליו כלל. ומחמת זה נפל לפעמים בדעתו ולא היה מדבר עוד בל-כף בינו לבין קונו כמה ימים. אחר-כך נזכר בעצמו והתבייש בעצמו על שהרהר אחר מדותיו יתברך, כי באמת בנדאי השם יתברך חנון ורחום וכו', ובנדאי רוצה לקרבו וכו'. וחסד ונתחזק בדעתו והתחיל שוב להעטיר ולדבר לפני השם יתברך. וכן היה כמה פעמים, שהיה נופל בדעתו והתחזק להתחיל מחדש.

לב

היה עושה כל מיני עבודות פשוטות של עבודת-השם יתברך בלי שום חכמות. והכל - בהצנע גדול. ותכף כשמצא לחוץ, היה

לג

עושה בכונה כל מיני גזרות: כל מיני שחוק וקפיצות ושאר ענינים כאלו, שקורין פאר שייטקייט, עד שלא היה עולה על דעת שום אדם, שהוא רוצה בעבודת-השם יתברך.

והיה נוהג בימים אלו שהיה קטן, שהיה לוקח כמה מטבעות גדולים והחליפן על טפלים, והיה נכנס לבית הנכנסת בהצנע דרך חלון וביוצא, ולקח עמו הספר "שערי-ציון" ואמר ה"לשם יחוד" של עצמת מצוה, ולקח טפל אחד והשליכו לתוך המטון בסתר, ואחר-כך חזר ועשה עצמו, כאלו הוא מסיח דעתו מזה, ואחר-כך חזר ואמר לשם יחוד ה"ל, וחזר והשליך פרוטה נוספת לתוך המטון בסתר, וחזר והסיח דעתו וחזר ואמר הלשם יחוד ה"ל והשליך עוד פרוטה אחת. וכן חזר ועשה כמה פעמים, עד שהשליך כל הפרוטות לתוך המטון בסתר, ועל כל פרוטה ופרוטה אמר הלשם יחוד ה"ל. וכונתו היתה כדי שיעשה מצות רבות, כי עבודתו היתה בקשיטות גמורה, בלי שום חכמות כלל. וכן היה עושה ועובד את השם יתברך בכל מיני עבודות פשוטות לגמרי בלי שום חכמות כלל. אף-על-פירבן שבאמת היה חכם גדול ומפלג בחכמה מאד מאד גם בימי קטנותו ובימי געוריו כאשר היה מפרסם לכל מכיריו, אף-על-פירבן לא השתמש בשום חכמה כלל בעבודת-השם יתברך, רק היה נוהג לעשות כל העבודות הפשוטות שבועולם. וזה היה עקר חכמתו הגדולה מאד, כי מעצם הפלגת חכמתו זכה תכף לתכמה זו, שאין צריכין שום חכמה כלל בעבודת-השם יתברך, כי זהו עקר החכמה הגדולה מן הכל, שלא להיות שום חכם בעבודת-השם יתברך, רק בתמימות ובקשיטות בלי שום חכמות כלל.

לד

בהיותו יושב לפני רבו בימי קטנותו היה רוצה תמיד לקיים, "שירתי הנה" לנגדי תמיד" (תהלים טו, ח). והיה מתנצע לצער נגד

אונקלוס

מפדן מיתת עלי רחל
בארעא דכנען בארעא
בעוד כרובא דארעא
למיצל לאפרת וקברתה
תמן בארעא אפרת היא בית
לחם: ח וחזא ישראל ית
בני יוסף ואמר מן אלין:

בבאי מפדן מתה עלי רחל
בארץ כנען בדרך בעוד כברת
ארץ לבא אפרתה ואקברה שם
בדרך אפרת הוא בית לחם:

(ח) וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה:

ת"א האני בבאי סנהדרין כב.

רש"י

(1) ואני בבואי מפדן וגו'. ואף על פי שאני מטריח עליך להוליכני להקצר בארץ כנען, ולא כך עשיתי לאמך, שהרי ממה סמוך לציח לחם: כברת ארץ. מדה ארץ, והם אלפים אמה, כמדה מחוס שבת, כדברי ר' משה הדרשן, ולא תאמר שעבדו עלי גשמים מלהוליכה ולקברה בחכרון, עת ה'גריד היה, שהארץ חלולה ומנוקבת ככברה: ואקברה שם. לא הולכמיה אפילו לציח לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש צלצך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם, שמהא לעזרה לצנייה, פשיגלה אותם נצוראדן והיו עוזרים דרך

עיקר שפתי חכמים

ב ארץ פי בעיר שבני אדם יושבים בה והיא נקבה בארץ ישראל: צ פי תורש ושותף:

ליקוטי הלכות

עליהם, כמו שמצינו בישעיה והושע וכו'. ועל-כן גם יעקב אבינו קדם הסתלקותו, מחמת שראה גדל הרשעות של הרשעים שיצאו מאפרים ומנשה, על-כן גם הוא תש בחזו, עד שלא ידע ללמד עליהם זכות ולברכם, על-כן שאל: מי אלה - שאינם ראויים לברכה. עד שהשיב לו יוסף: בני הם, אשר נתן לי אלקים בנה. שהראה לו שגם בנה בעצמו נמצא זכות, שיגע ומצא נקודות טובות גם בהרשעים שיצאו מהם. ועל-כן תקף נתרצה יעקב ואמר: קחם נא אלי ואברכם. (לקוטי

הלכות - הלכות ערוכי תחומין ר"ט-10)

(A)

(3)